

JEVNAKER
KOMMUNE

Samsmoen barnehage

VIRKSOMHETSPLAN
(DEL 1)
2022-2025

Kontaktinfo.: Gro Dahlen, mobil: 41456698,
grd@jevnaker.kommune.no

Årsplanens varighet:

2022-2025

INNHold:

Innledning	s. 4
Om barnehagen	s. 5
Kommunens mål og satsinger	s. 5
kommunens mål og satsninger for Jevnaker barnehagene	s. 6
Plan for forebyggende arbeid med barn og unge	s. 6
Jevnaker kommune sine verdier	s. 7
Barnehagens mål og satsningsområder	s. 8
Barnehagens formål og innhold § 1	s. 9
Barnehagens verdigrunnlag	s. 10
Barn og barndom	s. 11
Demokrati	s. 11
Mangfold og gjensidig respekt	s. 12
Likestilling og likeverd	s. 12
Bærekraftig utvikling	s. 13
Livsmestring og helse	s. 13
Ansvar og roller	s. 14
Barnehagens formål og innhold	s. 15
Omsorg	s. 15
Lek	s. 15
Danning	s. 16
Læring	s. 16
Vennskap og fellesskap	s. 16
Kommunikasjon og språk	s. 17
Barns medvirkning	s. 17
Samarbeid mellom hjem og barnehage	s. 18
Overganger	s. 19
Når barnet begynner i barnehagen	s. 19
Overganger innad i barnehagen	s. 19
Overgangen mellom barnehage skole	s. 19

Barnehagen som pedagogisk virksomhet	s. 20
Planlegging	s. 20
Årsplan	s. 21
vurdering	s. 21
Dokumentasjon	s. 22
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte	s. 23
Barnehagens arbeidsmåter	s. 24
Progresjon	s. 24
Barnehagens digitale praksis	s. 25
Progresjonsplan for de syv fagområdene	s. 26
Kommunikasjon, språk og tekst	s. 26
Kropp, bevegelse, mat og helse	s. 27
Kunst, kultur og kreativitet	s. 27
Natur, miljø og teknologi	s. 28
Etikk, religion og filosofi	s. 29
Nærmiljø og samfunn	s. 29
Antall, Rom og form	s. 30

INNLEDNING

Barnehagen drives etter lov om barnehager med forskrifter.

Virksomhetsplanen gir informasjon om de overordnede målene i barnehageloven og barnehagens tiltak for å nå disse. Ansatte i barnehagen skal benytte årsplanen som et arbeidsdokument.

Barnehagen utarbeider detaljerte planer som beskriver hvordan barnehagen konkret arbeider med tiltakene som er fastsatt i årsplanen.

Foreldre skal gjennom planene få et godt innblikk i barnehagens arbeid, og se en klar sammenheng mellom de konkrete aktivitetene i barnehagen og de overordnede målene.

Barnehagens styrer har det faglige ansvaret for utarbeidelse av årsplan med progresjonsplan i samarbeid med ansatte og foreldre. Barnehagens årsplan, fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

For å sikre en mest mulig hensiktsmessig og målrettet årsplan utarbeides årsplanen i to deler:

Årsplan del 1 - skal gi de overordnede føringene og gjelde i en treårsperiode. Årsplan del 1 vil være nettbasert og tilgjengelig elektronisk på kommunens hjemmeside. Det er et levende dokument som vil endre seg i takt med barnehagens faglige utvikling.

Samsmoen barnehage skal i tillegg utarbeide et **Faglig skriv** som utdyper vårt faglige fokus.

Årsplan del 2 – vil være i kalenderformat og deles ut til alle foresatte. Denne vil kalles årspalkalender, og vil være ettårig. Målgruppen er foreldrene.

Felles kvalitetsplan for oppvekst og kultur 2022-2025 har 4 utviklingsområder, som er viktige prioriteringer for oss:

1. Barnehagen som lærende organisasjon
2. Inkluderende miljø
3. Tidlig innsats
4. Helsefremmende møteplasser

Dere vil under i virksomhetsplanen finne mye om hvordan vi vil arbeid med disse områdene. Det er i tillegg utarbeidet kvalitetsverktøy hvor utviklingsområde er brutt ned i konkrete tegn på god praksis (se vedlegg).

OM BARNEHAGEN

Samsmoen barnehage har vært i drift siden 1984 og er dermed en av kommunens eldste barnehager. Vi holder til i utkanten av Furumoen byggefelt, har et flott uteområde, med skogen som nærmeste nabo.

Vi har 4 avdelinger, Furustubben, Maurtua, Ekorntoppen og Bjørnehiet, og vi tar imot barn i alderen 1-5 år. Ved full kapasitet har vi totalt 96 plasser (store barn), og 17 årsverk. Driften vil variere noe avhengig av søkermasse. Personalgruppen er sammensatt og består av både nyutdannede og ansatte med lang og variert erfaring, og kompetanse. Ved full drift er vi 8 pedagogiske ledere, 8 fagarbeidere/assistenter, i tillegg til styrer. Vi samarbeider tett med andre instanser og i perioder har vi ansatte som arbeider med barn som trenger ekstra oppfølging, samt studenter og lærlinger.

Vi er opptatt av å skape gode relasjoner til alle vi kommer i kontakt med, barn, foresatte, kollegaer og andre samarbeidspartnere. Barnehagen skal være en arena for læring og utvikling i et trygt og godt miljø, hvor alle føler seg inkludert. Mangfold sees som en ressurs.

Lek er en naturlig og viktig del i barns liv og skal derfor ha stor prioritet.

KOMMUNENS MÅL OG SATSINGER

Hovedmål i budsjett og handlingsplan 2022- 2025:

- Fra tettsted til Fjordlandsbyen Jevnaker
- Utvikle Jevnaker til en klimaklok kommune
- Et godt sted å leve, hvor alle kan ta gode valg og oppleve mestring
- En innovativ og samskapende kommune

KOMMUNENS MÅL OG SATSINGER FOR JEVNAKERBARNEHAGENE

- Jevnakersamfunnet fremmer likeverd, inkludering og medborgerskap
- Barn og unge har et trygt, aktivt og helsefremmende oppvekstmiljø
- Barn og familie tilbys tidlig og rett hjelp av personer med riktig kompetanse
- Barnehagebarn og skoleelever har et tilpasset tilbud i et inkluderende fellesskap
- Barnehagekapasiteten utvides i tråd med økt behov

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Gode score i medarbeiderundersøkelsen «10-faktor» Systematisk arbeid med resultater.
- «Foreldreundersøkelsen, Udir». Gode resultater som bygger godt omdømme. Mål i score for Samsmoen barnehage skal settes, og systematisk arbeid med resultater gjennomføres.
- Implementering av kvalitetsplan oppvekst og kultur 2022-2025.
- Utarbeide/Videreutvikle faglig skriv
- Realisere BTI modellen

REALISERING BTI-MODELLEN:

- Kompetanse på handlingsveilederen og støttmateriell
- Innføring av stafettlogg
- Tidlig involvering av foresatte (evt. BTI hånda)

Hvordan vi jobber med å imøtekomme kommunens mål og satsninger vil synliggjøres i vårt arbeid med å nå målene i Barnehageloven og Rammeplanen, se s. 5 og utover.

JEVNAKER KOMMUNE SINE VERDIER

- Nytenkende – Åpen – Redelig

Dette betyr kommunens verdier for oss:

Verdien **åpen** betyr for barnet/ungdommen/familien at:

- Ansatte formidler at jeg ser deg, jeg hører deg og jeg er interessert i å høre hva du tenker.
- Ansatte anerkjenner at dere har kloke tanker om hva som kan være til hjelp for dere.

Verdien **nytenkende** betyr for barnet/ungdommen/familien at:

- Ansatte finner kreative metoder for å sikre at alles stemmer kommer frem uavhengig av alder, modenhet og funksjonsnivå.
- Ansatte er nytenkende for å gjøre en ekstra innsats for sårbare barn, unge og familier.

Verdien **redelig** betyr for barnet/ungdommen/familien at:

- Ansatte tar alltid utgangspunkt i barnets beste.
- Ansatte er ærlige i dialogen.

SAMSMOEN BARNEHAGES MÅL OG SATSINGER

1. Inkluderende miljø og tidlig innsatskompetanse

- Skape gode relasjoner der alle inkluderes og mangfold verdsettes
- Sikre et godt samarbeid med foresatte der dialogen er i fokus
- Gi barn erfaring med fagområdene, med fokus på lek som den viktigste læringsarenaen

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- **Skape gode relasjoner der alle inkluderes og mangfold verdsettes**

Arbeide for at alle ansatte skal inneha god relasjonskompetanse. Ansatte er sensitive, anerkjennende, engasjerte, ansvarlige, tilstede og profesjonelle i relasjon til andre (kvalitetsplan s. 15) Fokus på å utvikle egen- og barns relasjonskompetanse og legge til rette for vennskap og hindre mobbing

- **Sikre et godt samarbeid med foresatte der dialogen er i fokus**

Ansatte som er anerkjennende, ærlige og ydmyke i møte med foresatte
Legge til rette for ulike kommunikasjons- og samarbeidsarenaer

- **Gi barn erfaring med fagområdene, med fokus på lek som den viktigste læringsarenaen**

Alle fagområder skal synliggjøres i periodeplanene. Ansatte har fokus på og setter av tid til lek og utvikling av det fysiske miljøet.

Ansatte som deltar i lek på barns premisser, og som ser og utnytter læringspotensialet i enhver situasjon

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD § 1 I BARNEHAGELOVEN

1. Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.
2. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn som er forankret i menneskerettighetene.
3. Barnehagen skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap
4. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi
5. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Slik jobber vi for å innfri målene i Barnehageloven og Rammeplan for barnehagen:

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG S.7

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Ansatte som etterlever verdigrunnlaget beskrevet i kvalitetsplan og rammeplan
- Fokus på voksenrollen og relasjoner til andre.
- Alle skal bli sett og hørt uavhengig av alder, modenhet og funksjonsnivå (kvalitetsplanen).
- Jobbe med sosial kompetanse for at alle skal oppleve tilhørighet og å være betydningsfulle for fellesskapet (kvalitetsplan).
- Personalet skal sette seg inn i og gi barna begynnende kunnskap om de ulike kulturene som er representert i barnehagen.
- Vi skal gi barn begynnende kjennskap om bærekraftig utvikling og hvordan ta vare på naturen.
- Vår visjon – **Trygghet og glede – hånd i hånd.**

BARN OG BARNDOM S. 8

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til alle barn som går i barnehage får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Det skal settes av mye tid til lek
- Arbeide med vennskap og relasjoner – hindre utestengelse
- Humor og glede skal være en viktig del av barnehagehverdagen
- Barna skal lære å ta vare på seg selv og fellesskapet
- Veilede og bevisstgjøre foresatte på inkludering og betydningen av dette

Dette utdypes i faglig skriv.

DEMOKRATI S. 8

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Alle barn skal bli akseptert og få mulighet til å delta i lek med andre barn
- Alle barn skal bli sett og få oppleve mestring
- Alle barn skal ha mulighet til å medvirke i egen barnehagehverdag
- Samtale om ulike temaer, refleksjon, undring og kritisk tenkning

Dette utdypes i faglig skriv.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT S. 9

Barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke, og følge opp barnet ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. Barnehagen skal synliggjøre variasjoner i verdier, religion og livssyn. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Ansatte som har fokus på å «fremsnakke» andre og er gode rollemodeller
- Bli kjent med og synliggjøre egen og andres kulturer
- Ansatte som legger til rette for gode samtaler og undring
- Lære å respektere forskjeller, ivareta andre mennesker og ulike familieformer

Dette utdypes i faglig skriv.

LIKESTILLING OG LIKEVERD S. 10

Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i felleskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over egne holdninger og best mulig formidle og fremme likeverd og likestilling

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Legge til rette for at alles deltagelse og alle skal føle mestring og utvikling
- Ansatte som er bevisst egne holdninger i møte med andre – være gode rollemodeller
- Ansatte som arbeider for å forebygge mobbing og krenkelser
-

Dette utdypes i faglig skriv.

BÆREKRATIG UTVIKLING S. 10

Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Lære barn å ha respekt for og ivareta dyr, mennesker og natur.
- Fra jord til bord, hvor kommer maten fra?
- Lære barn om miljøvern og gjenbruk, vi sorterer søppel, mat, plast, metall og glass
- Stille åpne spørsmål som skaper rom for undring og kritisk tenkning

LIVSMESTRING OG HELSE S. 11

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon, og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelses og mobbing

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Lære om å ivareta egen og andres helse – kropp, hygiene, ernæring, selvstendighet, lære å håndtere motgang samt utvikle empati og forebygge krenkelses og mobbing
- Legge til rette for fysisk aktivitet, felles opplevelser, glede, lek og vennskap – alle skal med!
- Bli kjent med og lære om egne og andres følelser – følelses regulering/emosjonell kompetanse
- Bli trygg på egne grenser og respektere andres. Stopp betyr stopp, i både ord og handling
- Bevissthet om egne holdninger, fokus på å utjevne sosiale forskjeller

ANSVAR OG ROLLER S.15

Barnehageeieren og alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.

- **Barnehageeier (jevnaver kommune)** har det overordnede ansvaret for at barnehagen skal drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk
- **Styrer i samsmoen barnehage** er gitt det ansvaret i barnehagen; pedagogisk, personalmessig og administrativt. Styreren skal sørge for at det pedagogiske arbeidet er i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Styreren leder og følger opp arbeidet med planlegging, dokumentasjon, vurdering og utvikling av barnehagens innhold og arbeidsmåter og sørger for at hele personalgruppa involveres.
- **Pedagogiske ledere i Samsmoen barnehage** er gitt ansvaret for å iverksette og lede pedagogiske arbeidet i tråd med godt faglig skjønn. Den pedagogiske lederen leder arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen eller innenfor de områdene han/hun er satt til å lede.
Veiledningsansvar for personale på sin avdeling.
I Samsmoen barnehage har vi 2 ped.ledere på hver avdeling. Vi har valgt å organisere dette med at en av to ped.ledere er avdelingsleder med hovedansvar for organisering, vaktssystem og tar den endelige avgjørelsen ved faglig uenighet. Begge to har likt ansvar ift sin halvdel av barnegruppa og ansatte på avdelingen. (se faglig skriv)
- **Fagarbeidere i Samsmoen barnehage**
Har medansvar for å legge til rette for barns lek, læring og utvikling. Har også medansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og dokumentasjon av det praktiske og pedagogiske arbeidet på avdelingen. Har stedfortrederfunksjon når ped.lederne ikke er på avdeling. Kan være veiledere for lærlinger
- **Assistenten i Samsmoen barnehage**
Har medansvar for å legge til rette for barns lek, læring og utvikling. Har også medansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og dokumentasjon av det praktiske og pedagogiske arbeidet på avdelingen.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD § 2 S. 19

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer.

Slik jobber vi for å innfri målene i barnehageloven og rammeplan for barnehagen:

KRAV TIL GODT PSYKOSOSIALT MILJØ KAP: 8 §§ 41,42 OG 43

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

§ 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet arbeider etter plan «Trygt og godt barnehagemiljø for alle barnehagebarn i Jevnaker kommune». <https://www.jevnaker.kommune.no/kvalitet-og-innhold.505225.no.html>
- En gang pr. halvår skal plan for Trygt og godt barnehagemiljø være tema på personalmøter, der vi gjennomgår, deler erfaringer, og jobber med ulike saker/caser.

BARNEHAGEN SKAL IVARETA BARNAS BEHOV FOR OMSORG S.19

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Ansatte som er sensitive, lydhøre og gir trygghet og omsorg til alle
- Forutsigbare ansatte som er fysisk og psykisk tilstede
- Ansatte som er til å stole på
- Ansatte som er endringsvillige og som organiserer og legger til rette for barns beste
- Lære barn å ivareta og vise omsorg for andre – prososiale handlinger

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGEN SKAL IVARETA BARNAS BEHOV FOR LEK S. 20

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barnets utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Skape gode og varierte lekemiljøer
- Ta i bruk udefinert materiell – inspirere til fantasi og skaperglede
- Ansatte som er bevisst egen rolle i leken – deltaker/observatør
- Legge til rette for og sikre gode leke opplevelser for alle barna

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGEN SKAL FREMME DANNING S. 21

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Ansatte som støtter, undrer seg sammen med, og utfordrer barna
- Legge til rette for aktiviteter som inspirerer til utforsking og undring.
- Lære barn å lytte til andres meninger og bringe fram eget synspunkt
- Lære å ivareta fellesskapet og mangfoldet, og håndtere utfordringer (robuste barn)

BARNEHAGEN SKAL FREMME LÆRING S. 22

Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Skape gode leke og læringsmiljøer og fokus på læring i hverdagssituasjonene
- Ansatte som er aktive deltagere i barnas læringsprosesser
- Legge til rette for variasjon i aktiviteter – barns interesser og medvirkning
- Ansatte som stiller gode spørsmål som bidrar til barns egen utforsking og læring

Dette utdypes i fagligskriv.

BARNEHAGEN SKAL FREMME VENNSKAP OG FELLESSKAP S.22

Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Lære barn å bidra til, og utvikle vennskap – ta hensyn, lytte, balansere eget og andres behov, forstå ulike perspektiver, meninger og følelser
- Tilstedeværende ansatte som støtter, veileder og anerkjenner
- Ansatte er rollemodeller og lærer barn å vise omsorg og empati for hverandre
- Forebygge mobbing og utestengelse i samarbeid med hjemmet

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGEN SKAL FREMME KOMMUNIKASJON OG SPRÅK S. 23

Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte forstå og skape meningen. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Ansatte som har kunnskap om ulike kommunikasjonsformer og som bruker ASK (alternativ supplerende kommunikasjon)
- Ansatte som inspirerer til samtale og undring sammen med barna
- Sensitive voksne som ser og følger opp barnas språkutvikling og behov.
- Arbeid i mindre grupper – individuell tilrettelegging
- Lære å sette ord på/uttrykke og snakke om følelser og tanker

Dette utypes i faglig skriv.

BARNS MEDVIRKNING § 3 I BARNEHAGELOVEN S. 27

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Alle barn skal erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Voksne som er sensitive – ser barnas signaler, ønsker og behov og følger disse
- La barna få ta del i planlegging og evaluering av aktiviteter og barnehagehverdagen
- Ansatte som gir barna valg - i henhold til alder og forutsetninger
- Gjennomføre barneintervjuer med førskolebarna

Dette utdypes i faglig skriv.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE § 4 I BARNEHAGELOVEN S. 29

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå skal barnehagen legge til rette for foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring.

Våre tiltak for å oppnå dette:

Samarbeidsutvalget (SU), bestående av valgte foreldrerepresentanter, er samarbeidsarena hvor både foresatte og barnehagen kan fremme saker gjennom året. For å sikre kontinuitet velges en nye representanter hver år.

Vi har fokus på kvalitet i foreldresamtaler og gjensidig dialog for å oppnå et godt samarbeid mellom bhg- hjem.

Fokus på foreldresamarbeidet ved hente-/bringesituasjonen og kontinuerlig informasjon og samtaler i hverdagen.

- SU – samarbeidsarena med foreldrerepresentanter og ansatte, foreldremøter, foreldresamtaler, foreldreveiledning
- Ansatte som har fokus på å skape gode relasjoner til foresatte preget av trygghet og dialog, for å bygge bro mellom barnehage og hjem.
- Barnets beste skal alltid legges til grunn
- Ansatte skal møte foresatte med respekt og ydmykhet – også ved uenighet

Dette utdypes i faglig skriv.

OVERGANGER S. 33

6. Når barnet begynner i barnehage; barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen
7. Overganger innad i barnehagen; personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe
8. Overgangen mellom barnehage og skole; Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning

Alle barnehager og skoler følger *Plan for overgang barnehage-skole Jevnaker kommune*.

Når barnet begynner i barnehagen

- Barnehagen gjennomfører besøksdager i juni, slik at barn og foresatte kan bli litt kjent før oppstart.
- De første dagene legger vi til rette for en rolig hverdag inne og ute, der vi sammen med foreldrene blir kjent med barnet. Vi har oppstart- samtale der viktig informasjon om hvert enkelt barn gis. Tilvenningsperioden for enkelt barn er individuelt, men alle barn får sin kontaktperson som er nærest, og vi alle har fokus på at barnet blir møtt på sine behov og følelser, blir kjent med voksne og den nye hverdagen sin. Vi sikrer faste gode rutiner, med nære tilgjengelige voksne. Vi har fokus på tett dialog med foreldrene underveis. Hver tilvenningsperiode blir evaluert.

Overganger innad i barnehagen

- «Ny» og «gammel» ped.leder har overføringsmøte hvor informasjon om hvordan det enkelte barnet skal kunne trives. Vi lager avtaler om jevnlig besøk på ny avdeling. (spise, være med på tur).
- Siste dag på «gammel avdeling», har vi en liten markering, og barnet bærer selv kurven sin over på ny avdeling og til ny plass som er ferdig gjort i stand.

Overgangen mellom barnehage - skole

- Vi følger felles mål og retningslinjer for hva slags erfaringer førskolebarna skal inneha før skolestart. Vi har fokus på en trygg og god overgang mellom barnehage og skole ved å fram snakke skolen, ha fokus på skole forberedende aktiviteter, besøke skolene gjennom året og bli kjent med andre førskolebarn i kommunen. Vi følger rutinen for overgang barnehage skole ved å ha overgangssamtaler, besøksdager på skolen og besøk fra lærerne i barnehagen.

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGEN SOM EN PEDAGOGISK VIRKSOMHET S.37

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegge og vurderes. Målet med barnehagen som en pedagogisk virksomhet, er å gi barna tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Samsmoen barnehage er en lærende organisasjon hvor barnehageloven og rammeplanen ligger til grunn for alt vi gjør i barnehagen.
- Følge overordnede føringer i lovverk og forskrifter
- Pedagoger har ansvaret for planlegging, evaluering, gjennomføring av det pedagogiske arbeidet på avdelingen
- Styrer har ansvar for å utarbeide årsplan (del 1) og årspalkalender
- Personal og foresatte og barn skal delta i planlegging og evaluering og ha mulighet til å påvirke barnehagens innhold

Dette utdypes i faglig skriv.

PLANLEGGING S. 37

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Det skal være en rød tråd i det pedagogiske arbeidet fra rammeplan til periodeplaner
- Organisering og tilrettelegging skal ta utgangspunkt i enkeltindividers og barnegruppens behov
- Det skal være progresjon i arbeidet – progresjonsplaner
- Felles planverk som skal sikre kvalitet i det pedagogiske arbeidet

Dette utdypes i faglig skriv.

ÅRSPLAN S.37

Barnehagen skal utarbeide en årsplan. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Styrer i barnehagen leder prosessen med å utarbeide årsplanen.
- Foreldre, barn og alle ansatte i barnehagen har mulighet til å komme med synspunkter i forhold til innhold og utformingen av årsplanen.
- Samsmoen barnehage sin årsplan er delt i to deler.

Del 1 skal gi de overordnede føringene, og gjelder for en treårsperiode. Den er tenkt som et arbeidsdokument for personalet. Ligger på nettsiden vår.

Del 2 er i kalenderformat, den er ettårig og rettet mot foreldrene som målgruppe. Den sier noe om hvilket fokus barnehagen vil ha, merkedager, planleggingsdager, noen påminnelser og noe informasjon.

VURDERING S. 38

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppa er involvert i.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Evaluering av det pedagogiske arbeidet skal utføres fortløpende og etter endt planperiode
- Refleksjonsarbeid skal skje individuelt, avdelingsvis og i hele personalgruppa
- Skape trygghet og god tilbakemeldingskultur i personalgruppa
- Foresatte og barn skal få mulighet til å delta i vurderingsarbeidet

Dette utdypes i fagligskriv.

DOKUMENTASJON S. 39

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Pedagogisk informasjonsskriv til foresatte
- Skriftlig dokumentasjon av planlegging og evaluering
- Skriftlig dokumentasjon av barns utvikling - Alle med, Tras, Kartlegging av barns trivsel, referater fra samarbeidsmøter og foreldresamtaler, BTI og Plan for barnehagens psykososiale miljø

Bilder og dokumentasjon av barnas arbeider henges opp på vegger i bhg.
Dokumentasjon i Visma foresatt app.

Dette skal arbeides ytterligere med.

TILRETTELEGGING AV DET ALLMENNPEDAGOGISKE TILBUDET FOR BARN SOM TRENGER EKSTRA STØTTE S. 40

Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og /eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Tilrettelegging tilpasset hvert enkelt barns behov i hverdagen igjennom språkgrupper, aktivitetsgrupper og tilpasset voksenstøtte i hverdagsrutinene. Vi deler inn grupper etter barnas utvikling og interesser.
- Observasjon av ressursteam med veiledning av voksenrollen og tiltak i møte med enkelt barn/ barnegruppe.
- Enkeltbarn får støtte av ressursteam (spesial pedagog) i hverdagen, aktiviteter/ grupper.
- Tilrettelegging med spesialpedagogisk hjelp i hverdagen (nedfelt i sakkyndig vurdering) og individuell opplæringsplan (IOP).
- Tilrettelegging med assistent i hverdagen.
 - Individuell tilrettelegging ut i fra behov
 - Organisering – arbeid i små grupper, benytte ulike læringsmetoder, fysisk miljø
 - Utarbeide IOP
 - Tverrfaglig samarbeid – ressursteam, PPT, barnevern m.fl.

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER S. 43

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning, og gi barna mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir mulighet for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene kan bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Pedagogisk skriv
- Periodeplaner
- Progresjonsplaner
- årsplan del 1 og 2
- Kartleggingsverktøy som «Tras», «BTI», og «Alle med».
- Engasjerte, sensitive, handlingsdyktige og deltagende ansatte
- Ta i bruk ulike læringsarenaer, verktøy, metoder og teknikker
- Fokusere på lærelyst og mestringsfølelse
- Barnehagen som lærende organisasjon
- Miljø preget av trygghet, forutsigbarhet, lek og latter

Dette utdypes i faglig skriv.

PROGRESJON S.44

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitet-, og læringsmuligheter.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi utarbeider og følger Faglig skriv og progresjonsplan for fagområdene
- Barnas alder og modning og interesse/fokus skal alltid bli tatt hensyn til.
- IOP – individuell opplæringsplan, og oppfølging av enkeltbarns utvikling
- Oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av.
- Bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter.
- Legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter.
- Introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer.
- Sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig for barna

Dette utdypes i fagligskriv.

BARNEHAGENS DIDGITALE PRAKSIS S. 44

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læringsprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft, og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier

Våre tiltak for å oppnå dette:

Personalet settes i stand til å kunne vurdere når det er hensiktsmessig å bruke digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet, og når det er bedre å bruke noe annet. Aktiv bruk av digitale verktøy, ikke passiv bruk

Bevisst arbeid med barns begynnende etisk forståelse for digitale medier. F. eks at man spør før man tar bilde/legger ut, at ikke alt på nettet er sant, kritisk tenkning rundt kilder.

Barna skal lære å ta i bruk tilgjengelige ikt verktøy i læringsprosesser.

Dette skal arbeides ytterligere med/se faglig skriv

PROGRESJONSPLAN FOR DE SYV FAGOMRÅDENE

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barn skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke, aktivitets og læringsmuligheter. (Rammeplan s 44)

9. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter. (Rammeplan s 47)

10. Personalet skal utvide og bygge videre på barnets interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. (Rammeplan s 44)

Under revidering

**Hver enkelt barnehage skal på sikt utvikle sin egen tekst innenfor hvert område i progresjonsplanen.
Teksten i denne progresjonsplanen er ment som eksempler den enkelte barnehage kan benytte hvis de ønsker.**

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
KOMMUNIKASJON SPRÅK TEKST	Vi bruker språket aktivt i alle situasjoner og har fokus på samtaler med barn. De voksne, sier hva ting heter, ikke den og det. Fokus på å si hva barna skal gjøre i stedet for nei og ikke	Barna møter voksne som har et aktivt språk, lytter og støtter barna i sin kommunikasjon med andre.	Vi hjelper barna til å bruke språket for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og for å skape positive relasjoner i lek og annet samvær.
	Vi hjelper barna å uttrykke behov og følelser. (Følelser: sint, lei seg, glad. Behov: Gi, ta trøtt, sulten, tørst)	Vi hjelper barna å sette ord på følelser, ønsker og erfaringer.	Videreutvikle begreper og utvikle et variert ordforråd.
	Pekebøker og enkle bøker Vi bruker tid på eventyr. (Bukkene Bruse og Tommeliten)	Barna øver på å tolke andres verbale og nonverbale språk	Kunne ta i mot, huske og følge beskjeder. (Helst klare å ta imot en 2- leddet beskjed)
		Bøker er tilgjengelige for barna. Vi leser for dem og oppmuntrer barna til gjenfortelling Bearbeiding av eventyr skjer på flere ulike måter. (Geitekillingen og 1 ukjent)	Vi jobber med tekstskaping og fortellinger. Barna lagerfortellinger selv. Bearbeiding av eventyr. Vi velger mere kompliserte eventyr, som f.eks Askeladden,

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
	<p>Sang, bevegelse og rytme.</p> <p>Enkle rim og regler</p>	<p>Vi leker med ord, sanger, rim og regler.</p> <p>Vi gjør barna kjente med tall, bokstaver og ulike skilter og hva skiltene betyr.</p> <p>Vi tilbyr varierte spill som kan skape interesse for bokstaver/tekst symboler og tall.</p>	<p>Lytte til lyder og rytme i språket. Klappe stavelser, finne forlyd og sistelyd.</p> <p>Blyantgrep</p> <p>Skrive navnet sitt</p>
<p>KROPP BEVEGELSE, MAT HELSE</p>	<p>Legger vekt på aktiviteter som gir allsidige positive erfaringer med:</p> <p>Grovmotorikk: krabbe, rulle, huske, hoppe, løpe, danse, gå barføtt, kle av seg selv</p> <p>Finmotorikk: Gripe, løfte med tommel og pekefinger(pinsettgrep), puttekasse, innpasnings puslespill, spise med skje, tegne, male</p>	<p>Utvider med aktiviteter som gir allsidige og positive erfaringer med :</p> <p>Grovmotorikk: hoppe, hinke, sykle, kaste og ta imot ball, sparke ball, diagonalgang, klatre, balansere, kle på seg selv</p> <p>Finmotorikk: klippe, perle, konstruksjonslek , smøre mat selv, kneppe igjen knapper,</p>	<p>Utvider med aktiviteter som gir allsidige og positive erfaringer med :</p> <p>Grovmotorikk: hoppe svikt hopp, god løpsteknikk, stusse og kaste ball</p> <p>Finmotorikk: blyantgrep, klippe etter mønster, klart dominert hånd, klemme og skru samtidig, knyte skolissa, kopiere former, fargelegge innenfor streker</p>
<p>KUNST KULTUR KREATIVITET</p>	<p>Sanseopplevelser gjennom bruk av kropp og bevegelse, med spesiell fokus på det taktile.</p> <p>Få erfaring med ulike materialer, og enkle teknikker.</p> <p>Male/fingermale, rable, rive, lime, forme</p>	<p>Sanseopplevelse med fokus på kreativitet og fantasi.</p> <p>Få erfaring med ulike materialer, og teknikker. Fargelære.</p> <p>Male, tegne, lime, forme, klippe, trykke, tove</p>	<p>Sanseopplevelser med fokus på eksperimentering</p> <p>Legge til rette for skaperglede og utforskertrang.</p> <p>Større prosjekter, eksperimentering, utstillinger og forestillinger</p> <p>Deltagelse på Kistefoss dagene.</p>

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
	Lek som en arena for fantasi, kreativitet felleskap og kulturformidling. Tumlelek, hermelek, late som om lek,	Lek som en arena for fantasi, kreativitet felleskap og kulturformidling. Rollelek, konstruksjonslek,	Lek som en arena for fantasi, kreativitet felleskap og kulturformidling. Regellek, rollelek, konstruksjonslek
	Musikk, dans og drama Bevegelsessanger, rim og regler, enkle eventyr/historier, dramatisere, utkleddning. Voksne som er gode kulturformidlere.	Utvide erfaringsgrunnlaget innenfor musikk, dans og drama Bevegelsessanger, rim og regler, eventyr/historier, dramatisere, utkleddning	Legge til rette for skaperglede og utforskertrang. Større prosjekter, eksperimentering, utstillinger og forestillinger. Bruk av verktøy: kniv, sag, ol.
NATUR MILJØ TEKNOLOGI	Få erfaringer med å kaste søppel i riktig søppelkasse. Opplive glede med å være ute i all slags vær. Sanse og undre seg over endringer i naturen, været, årstidene. Få erfaringer med vann, sand, is og snø. Få erfaringer med ulike dyr og dyrelyer og hvor maten kommer fra. Erfaring med tekniske hjelpemidler. (f.eks pc, fotoapparat, kopimaskin)	Vi øver på å kildesortere avfall og snakker om hvorfor vi må ta vare på miljøet. Undre seg over endringer i årstidene og i naturen; dyr, insekter, fugler, trær, varmt, kaldt. Lek med og utforsking av vann, sand, blomster. Løv etc Få kjennskap til matproduksjon- hvor kommer maten fra? Utvidet opplevelse av tekniske hjelpemidler (f.eks bilde overført til pc)	Barna skal kjenne til hva som ødelegger naturen, og hvordan vi skal ta vare på den best mulig. Tema klima - vær Eksperimentere (fysikk, kjemi) Aktiv bruk av faktabøker og internett. Få kunnskap og erfaringer med bruk av tekniske hjelpemidler (f.eks kamera, pc,)

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
ETIKK RELIGION FILOSOFI	Høytider/tradisjoner: Vi har fokus på farge, lukt, smaker og begreper. I fht religioner som er representert i gruppa har vi fokus på det samme som over. Husk avtal med foreldre.	Vi utvider med hvorfor vi feirer påske og jul, og høytider/tradisjoner fra andre kulturer. I fht religioner som er representert i gruppa har vi fokus på det samme som over Utvider med hvordan de ulike høytidene feires. Husk avtal med foreldre.	Vi utvider med at barna skal få kjennskap til at tro handler om valg og mangfold. Hva vet vi og hva tror vi? I fht religioner som er representert i gruppa har vi fokus på det samme som over Utvider med likheter og forskjeller. Husk avtal med foreldre.
	Vi støtter barna i å finne løsninger i konflikter. Vi støtter barnas uttrykk for empati og lærer dem å ta hensyn til hverandre. De voksne er bevisst sin rolle som modell for barna i alle sine handlinger og anerkjenner de handlinger vi ønsker mere av.	Vi har daglige samtaler og bruker samlinger til å snakke om hvordan vi skal være mot hverandre. Vi snakker om og jobber for aksept for den man er, likheter og forskjeller. Ta tak i de daglige hendelser og prøv å få barna til å ta den andres perspektiv.	Skape sosial læring gjennom lek, samtaler, konfliktløsning og daglige situasjoner både inne og ute i naturen Hjelp barna å finne gode løsninger i f. eks konfliktsituasjoner, når noen ikke får være med i leken.
	De voksne undrer seg sammen barna og kommer ikke med de riktige svar	Gi barna mulighet for undring og ettertanke over de handlinger som skjer i hverdagen.	Barna skal få undre seg over handlinger og holdninger i møte med hverandre
NÆRMILJØ SAMFUNN	Begynnende utvikling, tillit til egen deltagelse i og på fellesskapet	Ut for å se hvor alle bor/tilhørighet Glassverket, Maxbo, skogen, butikken etc.	Utvikle tillit til egen deltagelse i, og påvirkning av fellesskapet i barnehagen og lokalmiljøet
	Barnets dagligliv via samlinger – her og nå	Bli kjent med og delta i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet	Bruke nærmiljøet for å få forståelse for de ulike tradisjonene og levesett
	Oppleve gleden av å være sammen gjennom ulike tradisjoner	Begynne å utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett	Erfare og utvikle en bredere forståelse for ulike tradisjoner og levesett

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
ANTALL FORM ROM	Utforske rommet både inne og ute, plassen min, garderobe, bad, lekerom ol. i barnehagen gjennom lek og bevegelse Bli kjent med bhg. rutiner og dagsrytme.	Orientering/finne frem både i bhg. Vite hvor ting er plassert i forhold til seg sjøl og hverandre.	Kunne tenke logisk og resonere seg frem til mulige løsninger
	Få erfaring med mengde 1-3	Kunne tallremse til 10	Bli kjent med tallremse opp til 20, og kjenne igjen tallene fra 1-10.
	Voksne som bevisst bruker begreper som først, sist, mellom, liten/stor, opp/ned, lang/kort	Barn forstår og tar i bruk grunnleggende begreper som stor/liten, kort/lang, over/under, først/ sist, bak/ foran, likheter/ulikheter.	Barn forstår og tar i bruke begreper som : utenfor/innenfor, inni, bak, ved siden av, i midten, gjennom, yngst/eldst, lett/tung mm.
	Erfaringer med ulike former gjennom puslespill, puttekasser, klosser	Få kjennskap til vekt, antall, volum gjennom baking/matlaging	Utvide kjennskap til mengde, antall, størrelse, avstand og volum. Kunne navn på former firkant, sirkel, trekant, rektangel.
	Erfaring med konstruksjon f.eks å bygge tårn	Konstruksjonslek gjennom lego, jovo, kapla osv	Større byggeprosjekter.. Kunne kopiere og lage mønster
	Erfaring med kategorisering og sortering, f.eks via rydding	Rydde, kategorisere, sortere etter f.eks farge og form. Forstå turtaking i spill, beherske enkle spilleregler	Spille kort og terningspill kunne flytte og dele

ÅRSKALENDER (ÅRSPLANENS DEL 2)

Målgruppe : Foresatte/foreldre

Innhold :

- Gjelder for ett barnehageår
- Oversikt over viktige aktiviteter og kulturbegivenheter dette året
- Barnehagens satsingsområder for det aktuelle barnehageår
- Oversikt over ansatte, barnegrupper og samarbeidsutvalg
- Det er utarbeidet en felles mal, og felles grafisk profil

Årsplanen **del 1** ble fastsatt i barnehagens samarbeidsutvalg

Dato:

Årsplanen evalueres

Dato: senest innen utgangen av, endringer legges inn fortløpende i denne perioden. Dette er et levende dokument.

OM ÅRSPLANMALEN

Jevnaker kommunes mal for årsplan (del 1) og årskalenderen(del 2) skal brukes av alle kommunale barnehager i Jevnaker.

Det anbefales også at ikke-kommunale barnehager bruker malen for del 1. Årsplan(del 1) skal utarbeides på grunnlag av barnehageloven, kommunale styringsdokumenter, brukerundersøkelsen og evalueringen av forrige årsplan.

Styringsdokumenter:

- Lov om barnehage med forskrifter
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
- Jevnaker kommunes budsjett og handlingsplan
- Plan for overgang barnehage og skole
- Barnehagens vedtekter
- Relevante kommunale planer og vedtak